

målet med de materielle regler – f.eks. forbrugerbeskyttelse – ikke nås.

Det er Retsplejerådets opfattelse, at civilprocessen må tilpasses udviklingen i samfundet og dermed søgsmålsbehovet for typiske massekrav i bl.a. forbrugsager. Adgangen til domstolene er en retssikkerhedsgaranti for den enkelte, og adgangen må derfor som udgangspunkt også sikres for individuelt »procesbare« krav, hvis det er muligt at tilrettelægge en effektiv og retssikkerhedsmæssigt forsvarlig behandling af kravene. Er det muligt, vil regler om gruppessøgsmål efter Retsplejerådets opfattelse medvirke til at sikre en reel adgang til domstolene for flere, og søgsmålsformen vil dermed også kunne bidrage til en mere effektiv håndhævelse af den materielle lovgivning.

Retsplejerådet anfører, at regler om gruppessøgsmål for andre krav for så vidt først og fremmest vil være udtryk for et tilbud om en nærmere lovreguleret måde at gennemføre søgsmål om et større antal ensartede krav på. Afhængig af den nærmere udformning af en sådan lovregulering vil der kunne opnås administrative lettelser, fordi det under de gældende regler er nødvendigt at gå forskellige »omveje« (f.eks. foreningsdannelse) for at opnå de retsvirkninger (f.eks. begrænsning af den enkeltes omkostningsansvar), som mere direkte – afhængig af ordningens nærmere udformning – vil kunne følge af lovregler om gruppessøgsmål.

Det er Retsplejerådets vurdering, at den tydeliggørelse af søgsmålmulighederne og den sikkerhed, der ligger i regler om gruppessøgsmål, vil medføre, at der anlægges et større antal søgsmål, og at der bliver større deltagelse i de enkelte søgsmål om ensartede krav end i tilsvarende søgsmål anlagt efter retsplejelovens regler om kumulation.

For det første vil selve tilbuddet om at tilmelde sig eller – afhængigt af den nærmere indretning af reglerne om gruppessøgsmål – ikke framelde sig et gruppessøgsmål bidrage til at øge tilskyndelsen til at deltage i en retssag i forhold til den situation, hvor initiativet ligger ved den enkelte sagsøger. Regler om underretning om et søgsmål, samlet repræsentation af gruppen og eventuelt begrænset ansvar for sagsomkostningerne – og dermed (afhængigt af reglernes nærmere indretning) ingen eller alene et begrænset krav om aktiv deltagelse i processen – vil endvidere medvirke til at indrette en attraktiv civilprocesordning for dem, som ellers ikke vil have indbragt et søgsmål for domstolene på egen hånd, også selv om deres krav var individuelt »procesbare«.

Disse forhold tilsiger efter rådets opfattelse, at regler om gruppessøgsmål vil udgøre en støtte til at få gen-

nemtvunget berettigede krav, som i dag opgives, dels fordi der anlægges gruppessøgsmål om kravene, dels fordi det i kraft af muligheden for anlæg af gruppessøgsmål vil være lettere at opnå en udenretslig forligsmæssig løsning med hensyn til berettigede krav.

3.1.6. Retsplejerådet anfører, at regler om gruppessøgsmål vil kunne indebære, at et krav kan tænkes afgjort, uden at den, kravet tilkommer, overhovedet har haft mulighed for at udtale sig og give sin mening til kende. Dette kan være principielt betænkeligt og kan i nogle tilfælde også betyde, at sagen får et andet udfald, end hvis den pågældende var kommet til orde.

Både de principielle og praktiske betæneligheder reduceres meget betydeligt, hvis man nøjes med regler om opt in-gruppessøgsmål. Hermed sikres, at ingen får afgjort krav uden at være bekendt med det, og det bliver et mere teknisk præget spørgsmål om den konkrete udformning af regler om repræsentation, information og inddragelse at sikre, at gruppemedlemmers interesser og synspunkter indgår i sagen i fornødent omfang.

Der kan dog også argumenteres for, at betænelighederne alt i alt ikke er så store ved at give mulighed for opt out- eller obligatoriske gruppessøgsmål i tilfælde, hvor kravet for den enkelte er så lille, at det ikke er realistisk at gennemføre et individuelt søgsmål om kravet. Det kan også ses som mere betænkeligt, at f.eks. ressourcetsvage forbrugere ikke opnår deres ret på linje med andre i samme situation, end at nogen bliver del af et søgsmål, som de ellers ikke selv ville have taget initiativ til at deltage i. Deltagelse i gruppessøgsmål under disse omstændigheder vil – afhængig af reglernes nærmere udformning – i praksis ikke indebære nogen økonomisk risiko og vil næppe kunne påvirke den enkeltes personlige eller forretningsmæssige relationer negativt.

For personer eller virksomheder, der bliver mødt med krav, opstår betænelighederne ved gruppessøgsmål i forhold til risikoen for at blive mødt med *uberettigede* krav. Efter Retsplejerådets opfattelse kan der således ikke rettes principielle indvendinger mod den effektivisering, der ligger i en kollektiv gennemførelse af krav, der hver især efter gældende materielle retsregler er berettigede.

Problemstillingen udspringer imidlertid af det grundlæggende forhold, at det er vanskeligt på forhånd at vurdere, om et krav er berettiget eller ej – det er netop det, retssagen skal afklare. Der er med andre ord en procesrisiko, og den procesrisiko indgår i parternes overvejelser, når de tager stilling til, om de vil indgå et forlig. Spørgsmålet er, om gruppessøgsmål i sammenligning med individuelle søgsmål på urimelig måde forrykker balancen mellem parterne med hen-